

Yttrande över remiss från Näringsdepartementet; Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Yttrande från nätverket Swedish Network of Destination Management Organisations, nedan omnämnt som SNDMO. SNDMO lämnar dels generella kommentarer kring övergripande förslag i betänkandet samt specifika kommentarer rörande specifika skrivningar i olika kapitel.

SNDMO

Nätverket SNDMO bildades 2016 och består av svenska destinationsorganisationer med hemvist i större kommuner eller kommungrupperingar som enats kring en destination. Kriterierna för medlemskap är att kommunen/kommungrupperingen samt organisationen ska uppfylla minst tre av fem nedanstående kriterier:

- 50 000 eller fler invånare i kommunen
- Med på topp 30-listan över hotellgästnätter per kommun enligt Statistiska centralbyrån (SCB)
- Med på topp 30-listan över kommersiella gästnätter (hotell, stugby, vandrarhem och camping) per kommun enligt SCB
- Har en destination- och/eller marknadsföringsorganisation
- Ovanstående organisation har minst fem anställda.

Nätverket har idag nära 30 medlemmar, bland annat 9 av 10 av landets största kommuner.

Regioner och kommuner

Traditionellt kännetecknas svensk turism av uppdelningen nationellt-regionalt-lokalt. I denna uppdelning är det Visit Sweden som ska företräda men också sköta all kommunikation med regionerna som i sin tur företräds av de regionala turismorganisationerna. Dessa i sin tur handhar all kommunikation med kommuner och destinationer.

I SNDMO:s ögon är detta ett föråldrat sätt att se på saken. Det utgår dessutom från administrativa gränser som är av marginellt intresse för besökarna. Fram till 1990-talet var de regionala organisationerna den starka aktören medan den kommunala nivån oftast endast utgjordes av en turistbyrå.

Idag är situationen en annan. Den nationella aktören, idag Visit Sweden, har till skillnad från sin företrädare Sveriges Turistråd endast uppdrag att marknadsföra Sverige utomlands. Någon nationell funktion för utvecklingsfrågor finns som bekant inte heller. De regionala organisationerna visar upp en mycket bred palett. Vissa har ett helhetsgrepp, stora resurser och

god förankring med kommunerna medan andra har i stort sett obefintliga resurser och uppdrag som är betydligt smalare.

På destinationsnivå har en omfattande utveckling ägt rum de senaste tio-femton åren. Destinationsbolag finns numera i ett mycket stort antal kommuner och i en rapport från Tillväxtverket framgår att nära 80 procent av landets destinationsorganisationer finns på kommunal nivå. Många större kommuner står för majoriteten av turismomsättning och gästnätter i sin region och flera mindre kommuner har organiserat sig i gemensamma destinationsbolag eller destinationsorganisationer som därmed omfattar ett större geografiskt område. Exempel på detta är Södra Bohuslän, Höga Kusten och Glasrieket i Småland.

De större kommunernas destinationsorganisationer har dessutom i det närmaste undantagslöst större resurser både ekonomiskt och sett till personal än de mindre och mellanstora regionala aktörerna. Det är också på destinationsnivå som de stora satsningarna sker. Ett exempel är evenemang som på senare år kraftigt bidragit till att föra den kommunala kompetensen framåt. Något motsvarande har inte ägt rum på den regionala nivån.

På många sätt kan man därför säga att detta system bygger underifrån, vilket inte framgår av utredningen. Genom att endast arbeta enligt gången nationellt-regionalt-lokalt där inga kontakter sker mellan den nationella och lokala nivån, hamnar vi i ett läge där både resursutnyttjande och kommunikation brister.

Visit Sweden har delvis insett detta och på vissa utlandsmarknader arbetar man idag direkt med destinationsbolagen där så är relevant, medan man fortsatt arbetar med de regionala aktörerna där det är ett bättre alternativ. Vi anser att detta är en modell som bör följas av fler nationella aktörer.

Regionerna har fortsatt en viktig roll utifrån ett utvecklingsperspektiv, men kan inte sägas helt företräda destinationernas intressen inom alla områden. Därför är det fortsättningsvis, inte minst i det föreslagna arbetet med en nationell strategi, viktigt att även ta del av kommunernas inspel. Kartan är därför inte så enkel som en första anblick kan visa.

3.2 Besöksnäringens aktörssystem

I denna kartläggning bör även SNDMO, nämnas. Men tanke på den vikt utredningen med rätta skänker dessa större kommuner i avsnitt 4.5 torde SNDMO vara en aktör som platsar i denna sammanställning och som också bör involveras i utvecklingsarbetet av svensk besöksnäring.

8. Data, statistik och analys

SNDMO stöder utredningens bild av de utmaningar som finns inom detta område. Idag existerar ett antal olika beräkningsmodeller framtagna av de i

utredningen omnämnda konsultföretagen. Alla baseras på olika grunddata, data som i flera fall bedömts som otillräcklig vilket omöjliggör jämförbarhet och minskar deras trovärdighet.

För att möjliggöra en ny nationell strategi med kvantitativa mål, måste denna fråga lösas omgående genom en lösning som är applicerbar på samtliga nivåer. SNDMO anser att Tillväxtverket är en lämplig hemvist för ett uppdrag att ta fram en ny, oberoende modell för mätning av ett antal nyckeltal för turism, framför allt omsättning. Då Tillväxtverket idag ansvarar för den nationella turismstatistiken skulle det falla sig naturligt att de även fick detta uppdrag.

Modellen ska vara tillgänglig för alla, kommuner, destinationer och regioner, och kunna stå som underlag för beräkningar som görs av konsultföretag. Genom detta kan vi bryta det monopol som hittills rått på denna marknad samtidigt som vi får en nationell modell som skapar jämförbarhet och möjliggör både egna och gemensamma mål.

Regionala TSA har ibland lyfts fram som en möjlig lösning. Detta verkar emellertid vara svårt att få fram, och skulle om de blir verklighet endast lösa delar av problemet som skulle kvarstå på lokal nivå, den nivå som är den mest omfattande. Här vill vi också ifrågasätta det faktum att det idag anses möjligt att ta fram regionala TSA på regional nivå, men inte på kommunnivå. Detta då det, i gästnätter räknat, men sannolikt även omsättningsmässigt finns ett flertal kommuner som är större besöksmål än de minsta regionerna. Det borde därför inte vara en omöjlighet att ta fram TSA även för dessa kommuner.

För SNDMO:s medlemmar genom styrelsen:

Björn Fransson, Örebrokompaniet (ordförande)
Maria Westin, Karlstads kommun (vice ordförande)
Stefan Johnson, Destination Kalmar
Christina Leinonen, Upplev Norrköping
Jörgen Nilsson, Visit Linköping